

انتشارات موجک

کاشانی ابوطالب

مثنوی پادشاهنامه

به تصحیح: دکتر محمد رضا شریفی

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مثنوی پادشاهنامه
ابوطالب کلیم کاشانی

تصحیح، مقدمه و تعلیقات:

دکتر محمد رضا شریفی

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق)

انتشارات موجک

سرشناسه: کلیم، ابوطالب، - ۱۰۶۱ق.

عنوان قراردادای: پادشاهنامه

عنوان و نام پدیدآور: مثنوی پادشاهنامه ابوطالب کلیم کاشانی / تصحیح، مقدمه و تعلیقات محمدرضا شریفی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۷۷۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۰۰۲-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: شاه جهان بابر، شاه هند، ۱۰۷۷-۱۰۰۱ق. -- شعر

موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۱ق.

موضوع: Persian poetry -- 17th century

شناسه افزوده: شریفی، محمدرضا، ۱۳۴۳-، مصحح، مقدمه نویسنده

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ م ۲ پ ۲ / PIR ۶۵۲۰

رده بندی دیویی: ۱/۴ فا ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۵۵۷۴۲

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶۷۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۶ - ۰۲۶۳۲۴۰۳۵۱۳ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com شماره: ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

سایت: www.mojak.ir

عنوان: مثنوی پادشاهنامه ابوطالب کلیم کاشانی

تصحیح، مقدمه و تعلیقات: دکتر محمد رضا شریفی

طراح جلد: سیده زهرا روشنایی

مشخصات ظاهری: ۷۷۵ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۳۹۷، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۵۵۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۰۰۲-۸

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
۱-۲ - نسخه خطی و اهمیت آن چیست؟	۱۳
۲-۲ - تصحیح نسخه خطی چیست؟	۱۳
۲-۳ - مراحل تصحیح چیست؟	۱۳
۲-۴ - شیوه‌های تصحیح کدام است؟	۱۴
۲-۵ - معرفی نسخه‌ها	۱۵
۲-۶ - چگونگی انتخاب نسخه اساس	۱۶
۲-۷ - روش تصحیح «پادشاهنامه» کلیم کاشانی	۱۷
۲-۸ - درآمدی بر روابط ایران و هند و سلسله‌گورکانیان هند	۱۹
۲-۹ - شاهجهان	۲۳
۲-۱۰ - سرگذشت کلیم کاشانی	۲۸
۲-۱۱ - طالب یا ابوطالب یا طالب	۲۹
۲-۱۲ - کاشانی یا همدانی	۳۰
۲-۱۳ - چهره، اندام و خلق و خوی کلیم	۳۵
۲-۱۴ - اعتقادات کلیم	۳۷
۲-۱۵ - تجرد کلیم	۳۷
۲-۱۶ - سن و سال و مدفن کلیم	۳۷
۲-۱۷ - تخلص و شهرت کلیم	۳۹
۲-۱۸ - مسافرت‌های کلیم	۴۰
۲-۱۹ - ممدوحان کلیم	۴۳
۲-۲۰ - آثار کلیم	۴۴
۲-۲۱ - کلیم و شاعران	۴۵
الف - تأثر کلیم از پیشینیان	۴۵
ب - تأثیر کلیم بر پسینیان	۴۶
۲-۲۲ - شیوه و سبک کلیم	۴۷

۴۸	۲- ۲۳- مختصات سبکی شعر کلیم کاشانی
۴۹	۲- ۲۴- ۱- سطح زبانی
۴۹	الف- سطح آوایی
۵۲	ب- سطح لغوی
۵۵	ج- سطح نحوی
۵۹	۲- ۲۴- ۲- سطح فکری
۶۰	۲- ۲۴- ۲- ۱- اعتقادات الهی دربار شاهجهان
۶۱	۲- ۲۴- ۲- ۲- اعتقادات دینی کلیم
۶۲	۲- ۲۴- ۲- ۳- اعتقادات اخلاقی کلیم
۶۳	۲- ۲۴- ۲- ۴- اعتقادات خرافی کلیم
۶۴	۲- ۲۴- ۲- ۵- آداب و رسوم هندی- ایرانی
۶۷	۲- ۲۴- ۳- سطح ادبی
۶۸	۲- ۲۵- تحلیل ارزش‌های ادبی شعر کلیم
۶۸	۲- ۲۵- ۱- ابداع و آمیزش بیان و بدیع در «پادشاهنامه» کلیم کاشانی
۷۴	۲- ۲۵- ۲- تجسم یا عینی کردن امری ذهنی یا تصویرگری حرکات به همراه تخیل
۷۵	۲- ۲۵- ۳- «مصدر آوری»
۷۵	۲- ۲۵- ۴- شیوه سهل و ممتنع همراه با تخیل
۷۷	۲- ۲۵- ۵- تخیل نو
۷۹	۲- ۲۵- ۶- صنایع بدیعی
۷۹	الف- ایهام:
۸۱	ب- جناس:
۸۳	ج- حسن تعلیل:
۸۴	د- ارسال المثل یا تمثیل:
۸۵	ه- پارادوکس:
۸۷	پیشینه پارادوکس:
۱۰۲	مناجات

۱۰۴ نعت حضرت سید المرسلین ﷺ
۱۰۶ در صفت معراج
۱۱۲ مدح حضرت ظلّ اللّٰهی
۱۱۴ خطاب
۱۱۷ تعریف سخن و سبب نظم کتاب
۱۲۲ بیان نسب و سلسلهٔ اعلیٰ حضرت ظلّ اللّٰهی
۱۳۲ در بیان اولاد امجاد صاحبقران
۱۵۷ بیان رحلت حضرت فردوس مکانی به جهان جاودانی
۱۶۵ جلوس حضرت جنّت‌آشیانی همایون پادشاه بر سریر فرماندهی
۱۷۵ جلوس حضرت عرش‌آشیانی بر اورنگ فرماندهی
۱۹۶ جلوس اعلیٰ حضرت جنّت‌مکانی بر سریر فرماندهی
۲۰۶ ولادت اعلیٰ حضرت ظلّ اللّٰهی شاه جهان پادشاه
۲۰۹ به مکتب دادن، شاه بلنداقبال را
۲۱۴ رفتن حضرت عرش‌آشیانی به کشمیر و گذاشتن شاه بلنداقبال را در لاهور
۲۲۱ آبله برآوردن صاحبقران
۲۲۳ بیان جشن کدخدایی اعلیٰ حضرت صاحبقرانی
۲۲۷ در بیان شیر به شمشیر زدن صاحبقرانی در شکاربازی
۲۳۱ رفتن شاه جنّت‌مکان به اجمیر و فرستادن شاه بلنداقبال را به تسخیر دکن
۲۵۰ ولادت شاهزادهٔ بلنداقبال، شاهزاده داراشکوه
۲۵۲ ولادت شاهزادهٔ والاگهر، شاه شجاع
۲۵۴ رفتن شاه بلنداقبال به تسخیر دکن
۲۶۵ رفتن حضرت جنّت‌مکان به گجرات و فتح جام و باره به اقبال صاحبقران
۲۷۱ فتح قلعهٔ نکرکوت و تنبیه نورجمل‌نامی
۲۷۴ ولادت شاهزاده اورنگ‌زیب
۲۸۳ رفتن شاه صاحبقران، نوبت دوم به فتح دکن
۲۸۵ در بیان توبهٔ شاهنشاه توفیق‌یار

۳۰۲ طلبیدن شاه جنت مکان صاحبقران را و دیگر سوانح عبرت فزا.
۳۱۰ ولادت شاهزاده عالمیان، سلطان مرادبخش
۳۱۴ بیان رحلت شاه جنت [مکان] و دیگر سوانح
۳۲۰ گفتار در جلوس مبارک اعلی حضرت خلافت پناهی ظلّ اللّهی
۳۲۰ بر تخت شاهنشاهی
۳۲۹ آمدن شاهزاده‌های عظام به آصف‌خان از لاهور
۳۲۹ و ملازمت نمودن اعلی حضرت را
۳۳۳ تعریف جشن نوروز
۳۳۳ که بعد جلوس مبارک بر تخت شاهنشاهی، عالم‌افروزی نمود
۳۴۳ تعریف دارالخلافة اگره
۳۴۸ لشکر کشیدن ندر محمدخان به تسخیر کابل و ناکام بازگشتن
۳۶۰ گریختن جبهار سنگهه بندیله از درگاه معلی و سزایافتن او
۳۶۸ آمدن رسول شاه عباس - فرمان فرمای ایران - به درگاه خلیق پناه
۳۷۱ فرار نمودن خان جهان از درگاه معلی
۳۸۳ توجه رایات اقبال صاحبقران ثانی به دکن و تنبیه یافتن پیرا و بی نظام
۳۸۷ جشن نوروز سیوم از جلوس مبارک بر تخت شاهنشاهی
۳۹۳ به سزارسیدن جادونرای حرام‌نمک به تیغ انتقام بی نظام
۳۹۷ توجه لشکر منصور از هر طرف به قصد تنبیه مخالفان
۴۰۰ تعیین شدن یمین الدوله آصف‌خان به سرداری لشکر دکن
۴۱۰ حرکت لشکر منصور به تنبیه پیرا و دریا و مظفرگشتن
۴۱۵ فتح قلعه دارور به اقبال صاحبقران و حسن سعی اعظم‌خان
۴۲۱ کیفیت کشته‌شدن پیرا و بیان عاقبت احوال او
۴۳۵ آغاز سال چهارم از دور اول جلوس و آمدن بهار عالم‌افروز
۴۴۰ فتح قلعه قندهار من توابع تلنگانه به اقبال صاحبقران
۴۴۵ فوت ممتاز محل و عمارت مقبره مومی‌الیها
۴۵۲ بیان عاقبت کار بی نظام

۴۵۴	رفتن یمین الدوله آصف خان خانان به تأدیب بجاپوریان
۴۶۸	آغاز سال پنجم از دور اول و آمدن بهار عالم افروز
۴۷۰	مراجعت نمودن شهنشاه گیتی ستان از دکن به دارالخلافة اکبرآباد
۴۷۴	فتح بندر هکلی به اقبال جهان گشای صاحبقران ثانی
۴۸۱	جشن وزن اعلی حضرت ظلّ اللّهی
۴۸۲	فتح قلعه کالنه
۴۸۴	تمهید کدخدایی شاهزاده های عالی مقدار
۴۸۷	جشن دامادی شاهزاده عالمیان، شاهزاده داراشکوه
۴۹۵	فرستادن تربیت خان به رسالت بلخ و رخصت نمودن وقاص حاجی
۴۹۶	تمهید کدخدایی شاهزاده عالی قدر، شاه شجاع بهادر
۴۹۹	آغاز سال ششم از جلوس و آمدن بهار عالم افروز
۵۰۲	جنگ فیل شاهزاده والاگهر شاهزاده اورنگ زیب
۵۰۶	رفتن صفدرخان به رسالت به جانب ایران
۵۰۷	فتح قلعه دولت آباد
۵۱۹	توجه رایات کشورگشا از دارالخلافة اکبرآباد به جانب لاهور
۵۲۳	آغاز سال هفتم از جلوس میمنت اثر ظلّ اللّهی بر تخت شاهنشاهی
۵۵۰	تعریف باغ فرح بخش و فیض بخش کشمیر جنت نظیر
۵۵۷	ظهور کرامت اعلی حضرت ظلّ اللّهی
۵۵۸	توجه رایات شاهنشاهی به جانب هندوستان
۵۷۸	توجه رایات کشورگشای به دارالخلافة اکبرآباد
۵۸۰	تولد شاهزاده والاگهر، شاهزاده سلیمان شکوه
۵۸۲	آغاز سال هشتم از دور اول جلوس مانوس و آمدن بهار عالم افروز
۵۹۷	بغی ورزیدن ججهار سنگهه بندیله و عاقبت کار آن خسران مآل
۶۰۸	توجه رایات کشورگشای شاهنشاهی به صوب دکن
۶۰۹	فتح سایر قلعات ججهار سنگهه
۶۲۴	تتمه احوال خسران مآل ججهار

۶۳۲ فرستادن رسولان نزد سلاطین دکن
۶۳۶ فرستادن افواج کینه‌خواه به تأدیب ساهو و تخریب ملک عادل خان
۶۴۱ آغاز سال نهم از جلوس مأنوس و آمدن بهار عالم‌افروز
۶۴۷ بیان فتوحات افواج ثلاثه و کیفیت خرابی ملک عادل خان
۶۸۸ سزایافتن بایسنقر جعلی به تیغ سیاست
۷۰۰ ذکر بعضی از فتوحات ثلاثه خان دوران بعد از تسخیر اودگیر و اوسه
۷۱۰ آمدن بهار عالم‌افروز و آغاز سال دهم از دور اول
۷۱۸ آمدن شاهزاده عالمیان سلطان اورنگ‌زیب به دره کامعلی
۷۱۹ در بیان جشن کدخدایی شاهزاده اورنگ‌زیب
۷۳۱ فتح ملک تبت
۷۳۱ به اقبال جهان‌گشای حضرت شاهنشاهی و حسن سعی ظفرخان
۷۴۳ تعلیقات
۷۴۵ فرهنگ لغات و ترکیبات
۷۶۲ فرهنگ کنایات
۷۶۷ فرهنگ ضرب‌المثل‌ها
۷۷۳ فهرست منابع و مأخذ

بی‌گمان، گسترش و تعالی فرهنگ هر جامعه در گرو شناخت صحیح دستاوردهای فرهنگی و ادبی پیشینیان و برقراری ارتباط آگاهانه با آن آثار است. دیرزمانی است که دانایان و فرزندگان هر جامعه به اهمیت و ضرورت شناخت این آثار پی برده‌اند و در تصحیح متون گذشته و رها ساختن این آثار از بند گمنامی همت گماشته‌اند. زنده کردن آثار گذشتگان نمایانگر اهمیت دادن به هویت و حیثیت زبان فارسی است. البته در این راستا نباید از این نکته غافل ماند که بسیاری از آثار فرهنگی و ادبی ما در رابطه فرهنگ‌های دیگر مکتوب و منظوم شده است. از این جاست که می‌توان گفت؛ شاهد ادب را جلوه‌گاه مخصوصی است که آن نفس ناطقه انسانی است و منزل‌گاه او روح و دل است نه سنگ و گل، و منسوب به قوم و ملت خاصی نیست و ملک و مال جماعتی مخصوص نمی‌باشد. داستان نشر و انتشار زبان فارسی در هندوستان نیز از این مقوله است. از هجوم سپاهیان محمود غزنوی به خاک هند (سنه ۱۰۰۱) تا امروز، زبان و ادب فارسی در سرزمین پهناور هند، پیوسته زنده و رو به نشو و نما بوده است در درازنای این هزار سال، پیوسته کاروان‌های ادب و فرهنگ از مراکز فارسی‌زبانان به هندوستان و از هندوستان به ایران در آمد و شد بوده‌اند. از آن زمان که مسعود سعد سلمان، فصل باران موسمی هندوستان را وصف کرد و گفت:

برشکال^(۱) ای بهار هندستان ای نجات از بلای تابستان

(مسعود سعد سلمان، ۱۳۳۹، ۵۶۲)

تا زمان ما که اقبال لاهوری «جوانان عجم» را مخاطب قرار داد و گفت:

چون چراغ لاله سوزم در خیابان شما ای جوانان عجم جان من و جان شما

(اقبال لاهوری، ۱۳۹۰، ۲۶۳)

قریب هزار سال می‌گذرد که سرزمین هندوستان چون میدان وسیعی جولانگاه ادب فارسی است. و در این هزار سال شاید بتوان گفت، دوره صفویه و سبک هندی یا اصفهانی که از رفت و آمد شاعران و نویسندگان از ایران به هند و از هند به ایران به وجود آمد بسیار

۱- برشکال: (بَرُّ یا بَرِّ) (هندی) برسات است، فصل باران در هند است، بعضی (برسگال) دانسته‌اند چرا که در هندی «برس» به معنی بارش و «گال» به معنی وقت است. (غیاث‌اللغات)

آشکارتر و مؤثرتر باشد. بنابراین می‌توان گفت از جمله عرصه‌های مهمی که پژوهش‌گران لازم می‌دانند عنایت و اهتمام بیشتری بدان معطوف دارند، تصحیح متون نظم و نثر است. یکی از کتابهایی که در تاریخ نظم فارسی در هندوستان حائز اهمیت است «پادشاهنامه» کلیم کاشانی است که در این تحقیق کوشش شده است تا علاوه بر تصحیح متن، عناصر و ارزش‌های برجسته ادبی آن نشان داده شود.

محمد رضا شریفی در سال ۱۳۴۳ در روستای مَرَق (دهستان بابا افضل) متولد شد، دوره ابتدایی را در زادگاهش گذراند و برای ادامه تحصیل به شهر کاشان آمد، تحصیلات را ادامه داد تا اینکه در سال ۱۳۹۲ در تهران موفق به اخذ درجه دکتری تخصصی در رشته زبان و ادبیات فارسی گردید از سال ۱۳۷۲ تاکنون به تدریس و تحقیق در دانشگاه‌ها مشغول است. از وی آثاری از جمله مقالات و کتابهای مختلف به چاپ رسیده است.

آرامگاه عارف،
فیلسوف و شاعر
بزرگ قرن هفتم
افضل الدین محمد
مَرَقی کاشانی معروف
به بابا افضل کاشانی

افضل الدین محمد بن حسین بن محمد مَرَقی کاشانی معروف به بابا افضل، از حکما، عرفا و شاعران بزرگ اسلامی نیمه دوم قرن ششم و آغاز قرن هفتم است شرح زندگانی او به درستی دانسته نیست جز اینکه عمده عمر خود را در روستای مَرَق گذرانده است و آرامگاهش در ۴۲ کیلومتری غرب کاشان زیارتگاه عام و خاص است بابا افضل آثار فراوانی از خود به یادگار گذاشته است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به دیوان رباعیات، عرض نامه، جامع الحکمه، مدارج الکمال، ره‌انجام نامه، سازوپیرایه، ینبوع الحیاه، تقاحه، ترجمه رساله نفس ارسطو اشاره کرد. زادگاه بابا افضل یعنی روستای مَرَق سرسبزترین و خوش آب و هواترین روستای شهر کاشان جایگاهی نغز و بکر برای گردشگران ایرانی و خارجی است.

ISBN: 978-600-994-002-8

9 786009 940028

انتشارات موجک